

ДРЖАВНА АГЕНЦИЈА ЗА ИСТРАГЕ И ЗАШТИТУ
ФИНАНСИЈСКО-ОБАВЈЕШТАЈНО ОДЈЕЉЕЊЕ

ПРАЋЕ НОВЦА И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ
Статистички подаци и откривене типологије у 2019. години

Септембар 2020.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	3
2. ПРАВНИ ОКВИР.....	4
3. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА.....	5
4. СТАТИСТИЧКИ ОКАЗАТЕЉИ.....	6
4.1. Статистички показатељи о прикупљеним подацима.....	6
4.2. Статистички показатељи о подацима прикупљеним од надлежних институција.....	10
4.3. Статистички показатељи о кориштењу прикупљених података.....	11
5. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА.....	14
6. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ.....	16
6.1. ИПА 2013 – ЕУ Твининг пројекат „Подршка борби против прања новца“.....	16
6.2. Пројекат техничке надоградње АМЛС-а.....	17
6.3. Процјена ризика од прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ.....	17
6.4. Радна група за израду приједлога Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности коју је именовао Савјет министара БиХ.....	17
6.5. Делегација Босне и Херцеговине при Комитету експерата Савјета Европе за евалуације борбе против прања новца и финансирања тероризма (Манивал делегација БиХ).....	18
6.6. Варшавска конвенција.....	19
6.7. УНОДЦ/ЦЕПОЛ пројекат подршке финансијским истрагама.....	19
6.8. Повратне информације обвезницима по пријавама сумњивих трансакција за 2018. годину.....	19
6.9. Остале активности.....	20
7. ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА	20
8. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ФОО-а ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД.....	23
9. КОРИСНИ ЛИНКОВИ.....	24

1. УВОД

Финансијско-обавјештајно одјељење (у даљем тексту: ФОО) Државне агенције за истраге и заштиту (у даљем тексту: Агенција) представља централну финансијско-обавјештајну јединицу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ) која функционише у складу са међународним стандардима у области борбе против прања новца и финансирања терористичких активности.

У складу са Законом о Државној агенцији за истраге и заштиту и Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, ФОО обавља послове који се односе на спречавање, откривање и истраживање операција прања новца и финансирања терористичких активности, послове који се односе на промовисање сарадње између надлежних органа БиХ, Федерације БиХ (у даљем тексту: ФБиХ), Републике Српске (у даљем тексту: РС) и Брчко Дистрикта БиХ (у даљем тексту: БД БиХ) у области спречавања прања новца и финансирања терористичких активности, као и на промовисање сарадње и размјене информација са надлежним органима других држава и међународних организација задужених за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности.

Први Закон о спречавању прања новца ступио је на снагу 28.12.2004. године, а 29.6.2005. године ФОО је примљено у Егмонт групу финансијско-обавјештајних јединица¹ (у даљем тексту: ФОЈ). Од наведеног периода два пута је донијет нови Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности и тренутно је на снази Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности донијет 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 47/14) и Закон о измјенама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, донијет 2016. године („Службени гласник БиХ“, број 46/16).

Законодавни и институционални оквир у БиХ је такав да систем спречавања, откривања и истраживања кривичних дјела прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ није у надлежности само једне институције већ је ријеч о области која је у надлежности институција на свим нивоима власти, уз законско дефинисање улоге свих учесника система те њихове обавезне међусобне интеракције и сарадње.

Примарни задатак ФОО-а је да прима, прикупља, евидентира и анализира информације, податке и документацију, те истражује и просљеђује резултате анализа и/или истрага надлежним тужилаштвима и другим надлежним органима како у БиХ тако и у иностранству, који истражују кривична дјела прања новца и/или финансирања терористичких активности.

Уколико ФОО сумња на прање новца или финансирање терористичких активности у вези са неком трансакцијом или лицем, овлаштен је за привремено обустављање те трансакције

¹ Јединствено тијело 165 финансијско-обавјештајних јединица које пружа платформу за безбједну размјену стручности и финансијско-обавјештајних података за борбу против прања новца и финансирања тероризма.

или трансакција у трајању до пет радних дана као и за континуирано праћење финансијског пословања клијента у трајању до шест мјесеци.

ФОО непосредно поступа по наредбама и захтјевима тужилаштва, како у дјелокругу надлежности прописаних законом, тако и по законима о кривичном поступку.

ФОО је надлежно и да другим органима у БиХ и иностранству самоиницијативно достави одговарајуће податке, информације и документацију који се прикупе у складу с Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, а за које процијени да би могли бити значајни тим органима при доношењу одлука из њихове надлежности у вези са истраживањем кривичних дјела прања новца, предикатних кривична дјела и финансирања терористичких активности.

ФОО обавља послове који се односе на представљање БиХ у међународним тијелима за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности, као што је учешће у Делегацији Босне и Херцеговине при Комитету експерата Савјета Европе за евалуацију борбе против прања новца и финансирања терористичких активности (у даљем тексту: Манивал), као и Делегацији Босне и Херцеговине при Конференцији страна уговорница Конвенције Савјета Европе о прању, тражењу, запљени и одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма – Варшавска конвенција.

Поред наведеног, ФОО активно учествује у активностима унапређења борбе против прања новца и финансирања терористичких активности, кроз учешће у пројектима, обукама обвезника Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности и обукама службеника надлежних органа у БиХ.

Подаци, информације и документација прикупљени по Закону о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности обавјештајног су карактера и користе се у сврху спречавања и откривања прања новца, предикатних кривичних дјела и финансирања терористичких активности.

2. ПРАВНИ ОКВИР

Послови и задаци из надлежности ФОО-а прописани су сљедећим законским и подзаконским прописима:

- Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БиХ“, број 47/14);
- Закон о измјенама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БиХ“, број 46/16);
- Закон о Државној агенцији за истраге и заштиту („Службени гласник БиХ“, бр. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 и 40/12);

- Правилник о провођењу Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БиХ“, број 41/15);
- Упутство о начину попуне образаца и електронског уноса података за пријаву новчаних трансакција од стране обвезника („Службени гласник БиХ“, број 41/15);
- Правилник о унутрашњој организацији Државне агенције за истраге и заштиту, број 16-09-02-721-13/13 од 06.10.2014. године.

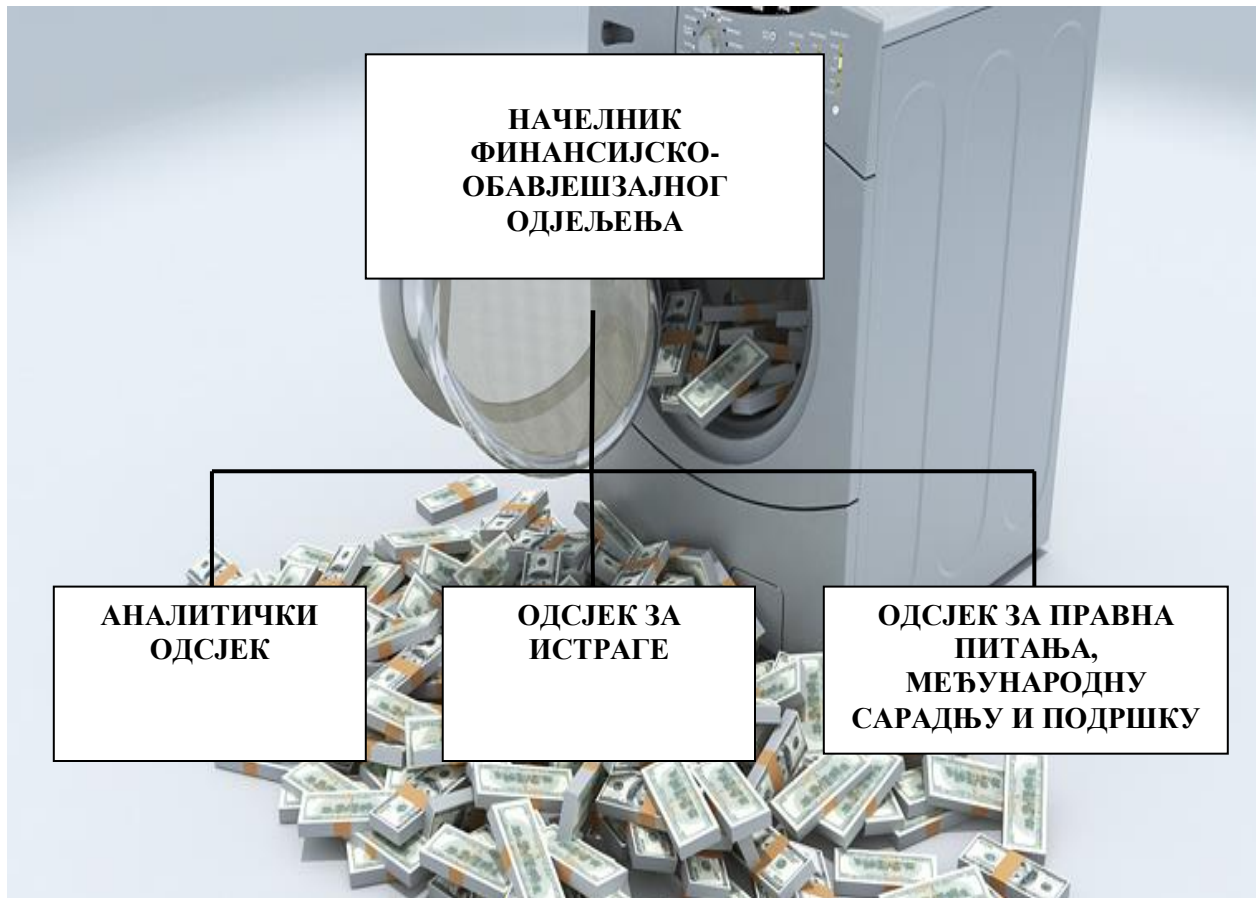
3. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

ФОО је основна организациона јединица Агенције сачињена од три одсјека:

1. Аналитички одсјек;
2. Одсјек за истраге;
3. Одсјек за правна питања, међународну сарадњу и подршку.

Послове и задатке из дјелокруга рада ФОО-а, према Правилнику о унутрашњој организацији Државне агенције за истраге и заштиту, обављају полицијски службеници, државни службеници и запосленици.

Организациона шема ФОО-а

4. СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ

Примарни задатак ФОО-а, који се огледа у примању, прикупљању, евидентирању и анализирању информација, података и документације те истраживању и просљеђивању резултата анализа и/или истрага надлежним тужилаштвима и другим надлежним органима који истражују кривична дјела прања новца и/или финансирања терористичких активности у БиХ и у иностранству, реализује се кроз обавезно достављање података о различитим видовима трансакција од стране низа институција.

4.1. Статистички показатељи о прикупљеним подацима

Комерцијалне институције које послују у финансијском и нефинансијском сектору су, на основу Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, обавезане проводити мјере за откривање и спречавање прања новца и финансирања

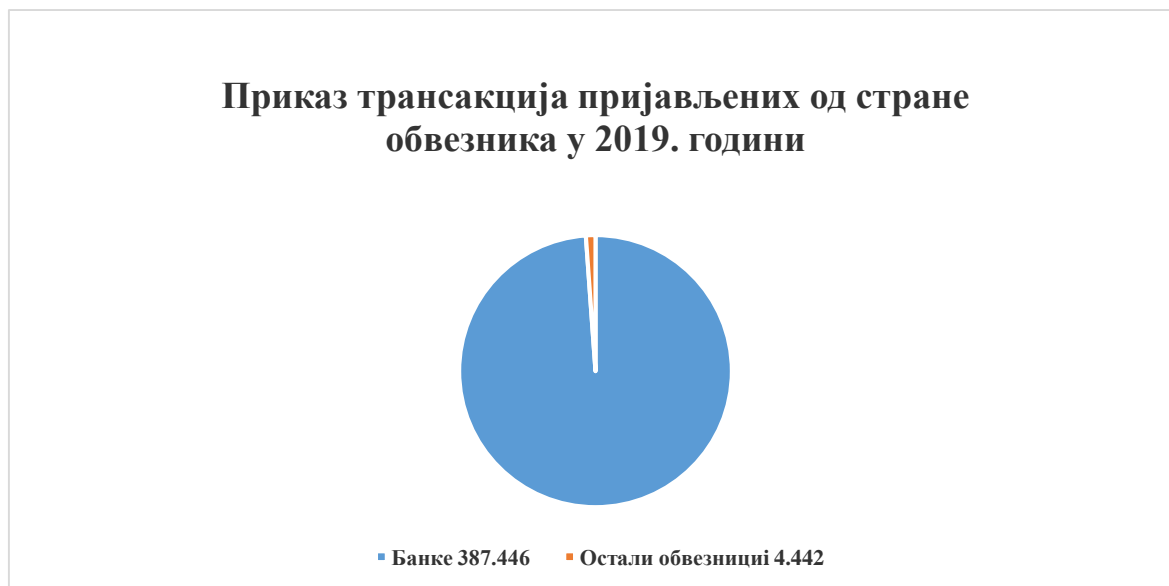
терористичких активности. У оквиру тих мјера прописана им је обавеза да ФОО-у достављају извјештаје о:

- сумњивим трансакцијама или лицима;²
- готовинским трансакцијама чија вриједност износи или прелази износ од 30.000,00 КМ;
- повезаним готовинским трансакцијама чија укупна вриједност износи или прелази износ од 30.000,00 КМ.

Највећи број наведених извјештаја обвезници достављају електронски, односно путем апликативног софтвера за пријаву трансакција (у даљем тексту: АМЛС).

Током 2019. године примљено је:

- 737 извјештаја о сумњивим трансакцијама чија укупна вриједност износи 98.262.436,16 КМ, од чега су банке доставиле 407 извјештаја чија укупна вриједност износи 81.537.357,62 КМ а остали обвезници 330 извјештаја чија укупна вриједност износи 16.725.078,54 КМ;
- 391.888 извјештаја о готовинским и повезаним готовинским трансакцијама чија укупна вриједност износи 19.882.869.921,29 КМ, од чега су банке доставиле 387.446 извјештаја чија укупна вриједност износи 19.160.168.203,75 КМ а остали обвезници 4.442 извјештаја чија укупна вриједност износи 722.701.717,54 КМ.

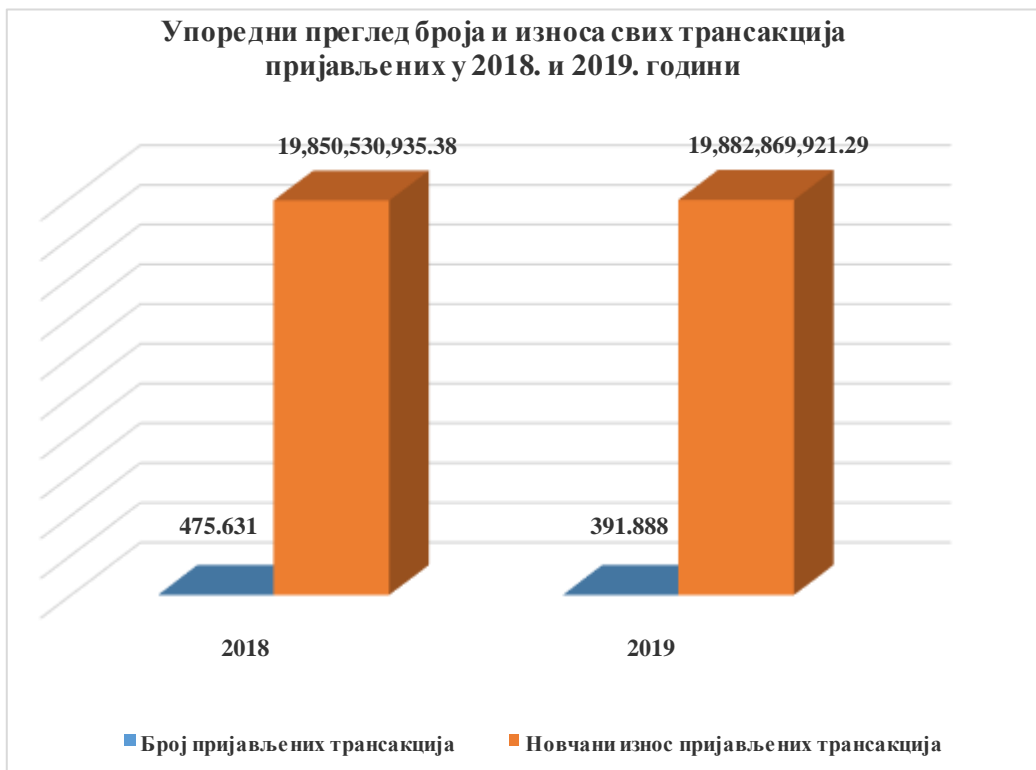

² Сумњива трансакција је свака трансакција за коју обвезник или надлежни орган процијени да у вези са трансакцијом или лицем које обавља трансакцију постоје оправдани разлози за сумњу или сумња на почињење кривичног дјела прања новца или финансирања терористичких активности, односно да трансакција укључује средства која су произишла из незаконитих активности.

Као што показује графикон, у 2019. години, као и у ранијем периоду, банке³ су имале најзначајније учешће у пријављивању трансакција због доминантне улоге банака у сектору финансијских услуга у БиХ. Од осталих обвезника најзначајније учешће у пријављивању трансакција имали су нотари и ауто-куће, што можемо видјети у наредном графичком приказу.

³ У Босни и Херцеговини је током 2019. године пословало укупно 27 банака.

Претходни графички приказ показује пад укупног броја а раст укупне вриједности пријављених трансакција свих категорија у односу на 2018. годину, тако да је укупан број свих пријављених трансакција са 475.631 пријављених у 2018. години смањен на 391.888 трансакција у 2019. години, а укупна вриједност свих пријављених трансакција са 19.850.530.935,38 KM у 2018. години повећана на 19.882.869.921,29 KM у 2019. години.

Претходни графикон показује пораст укупног броја пријављених сумњивих трансакција са 455 пријављених у 2018. години на 737 трансакција у 2019. години а пад укупне вриједности пријављених трансакција са 153.162.371,92 KM у 2018. години на 98.262.436,16 KM у 2019. години.

4.2. Статистички показатељи о подацима прикупљеним од надлежних институција

Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности успостављена је обавеза провођења мјера за откривање и спречавање прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ и за одређене институције што се огледа у достављању података из њиховог дјелокруга рада ФОО-у.

Улога Управе за индиректно опорезивање БиХ (у даљем тексту: УИО БиХ) огледа се у откривању и евидентирању преноса готовог новца, чекова, вриједносних папира на доносиоца, племенитих метала и драгог камења у вриједности од 20.000 KM или више преко државне границе, у складу са којом је УИО БиХ током 2019. године ФОО-у доставила податке о укупно 595 евидентираних случајева преноса новца преко државне границе чија укупна вриједност износи 3.287.688.957,91 KM, који су се највећим дијелом односили на изношење готовог новца из БиХ.

За исти период су ентитетска тијела надлежна за регистровање промета вриједносним папирима/хартијама од вриједности (Регистар вриједносних папира ФБиХ и Централни регистар хартија од вриједности РС) доставила податке о укупно 1032 реализоване

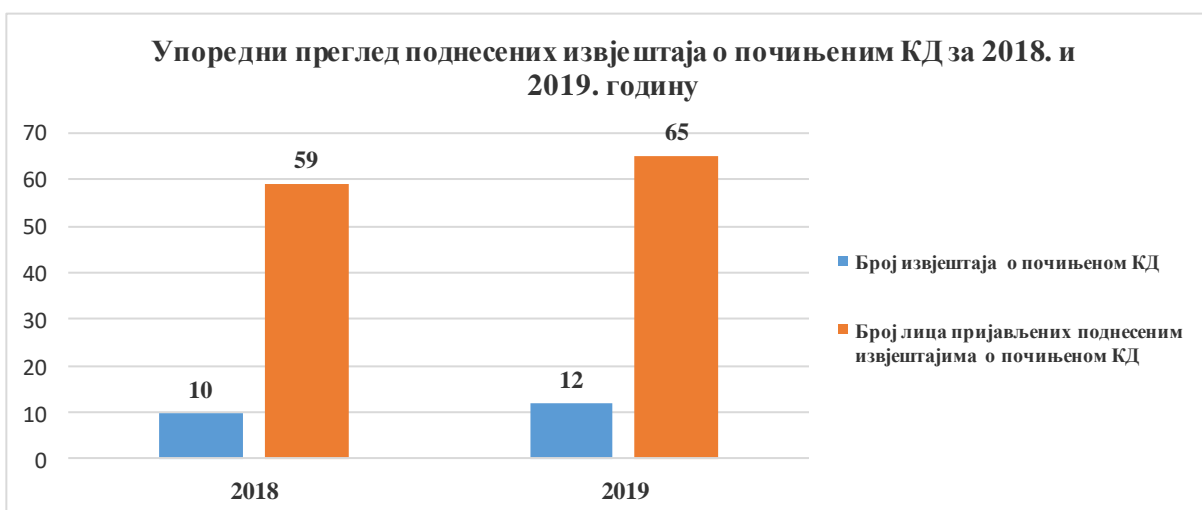
транзакције промета дионицама/акцијама, чија укупна вриједност износи 161.386.192,76 КМ.

4.3. Статистички показатељи о кориштењу прикупљених података

Подаци прикупљени од обвезника користе се за спречавање, откривање и истраживање кривичних дјела прања новца и финансирања терористичких активности кроз предузимање мјера и радњи по Закону о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности и по законима о кривичним поступцима у БиХ.

У контексту наведеног, ФОО је током 2019. године тужилаштвима доставио 12 извјештаја којим је за 65 лица (55 физичких, пет правних и 5 НН лица) документовано постојање основа сумње да су починили кривично дјело прања новца и више предикатних кривичних дјела, док је у 2018. години надлежним тужилаштвима достављено укупно осам извјештаја и двије допуне извјештаја за 59 лица (32 физичка и 27 правних лица).

Наведеним извјештајима о постојању основа сумње о почињеним кривичним дјелима и извршиоцима у 2019. години пријављено је постојање основа сумње на почињење кривичног дјела прања новца у износу од 12.150.680,73 КМ, причињена материјална штета од пријављених предикатних кривичних дјела у износу од 9.391.833,31 КМ те стечена имовинска корист у укупном износу 12.063.223,23 КМ, док је у 2018. години пријављено постојање основа сумње на почињење кривичног дјела прања новца у износу од 59.419.391,28 КМ, причињена материјална штета од пријављених предикатних кривичних дјела укупно је износила 56.791.027,20 КМ те стечена имовинска корист у укупном износу 58.819.709,28 КМ (наведени подаци приказани су у наредним графиконима).

Током 2019. године ФОО је предузимало и друге мјере и радње из своје надлежности, у оквиру којих је:

- издато 25 налога банкама за привремену обуставу трансакција у укупном износу блокираних средстава 9.796.238,16 KM, од чега је пет налога за привремену обуставу трансакција у вези са осам сефова са укупним износом средстава 661.613,73 KM а 20 налога за привремену обуставу трансакција у износу од 9.134.624,43 KM на рачунима пет правних лица и 17 физичких лица;
- издато пет налога банкама за континуирано праћење финансијског пословања пет правних лица;
- сачињено пет криминалистичко-обавјештајних извјештаја;
- са другим полицијским и пореским органима свих нивоа у Босни и Херцеговини остварена је сарадња у виду достављања 81 информације/одговора, са подацима прикупљеним у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности.

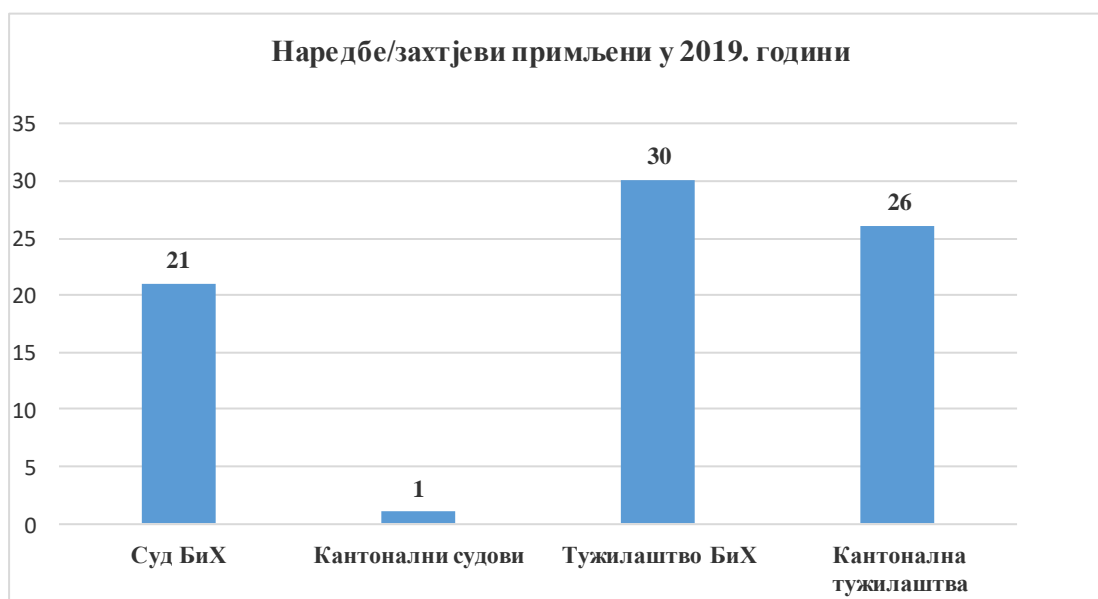
Према повратним информацијама примљеним у извјештајном периоду, полицијски и порески органи су на основу информација ФОО-а предузели сљедеће мјере и радње из своје надлежности:

- у 20 предмета службеници надлежних пореских управа утврдили су додатне пореске обавезе у укупном износу од 3.451.419,94 KM те надлежним тужилаштвима поднијели шест извјештаја о почињеним кривичним дјелима;
- у више предмета службеници надлежних пореских управа извршили су контролу правних и физичких лица те су утврдили додатне обавезе у новчаном износу који није наведен у повратним информацијама;

- у више предмета службеници надлежних пореских управа узели су изјаве од предметних лица те су предмети прослијеђени на утврђивање додатних пореских обавеза на основу остварених а непријављених прихода.

Током 2019. године ФОО је реализовао и истражне активности у виду поступање по укупно 87 наредби/захтјева надлежних тужилаштава у БиХ, од чега је поступање по девет наредби/захтјева започето током 2018. године и настављено у 2019. години, док је 78 наредби/захтјева примљено у 2019. години.

Преглед примљених наредби/захтјева за поступање у 2019. години од тужилаштава и судова приказан је у наредном графичком приказу.

Поступајући по наредбама судова и захтјевима тужилаштава у БиХ, ФОО је 2019. године реализовао сљедеће активности:

- десет претреса лица, стана, просторија и покретних ствари;
- привремено одузето 120 предмета;
- проведене четири оперативне акције у којима су четири лица лишена слободе;
- од 76 лица узете су изјаве на записник о испитивању свједока и саслушању осумњичених лица.

Током реализације наведених наредби и захтјева сачињен је укупно 71 извјештај о предузетим мјерама и радњама и проведеним финансијским истрагама, који су достављени надлежним тужилаштвима и судовима у БиХ, што је приказано у наредном графичком приказу.

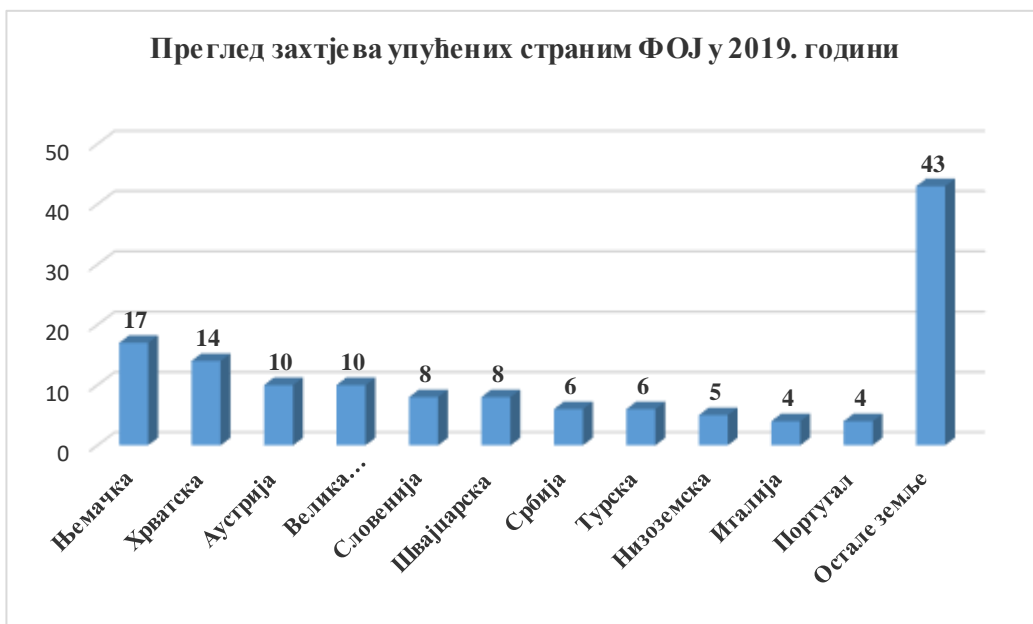

5. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

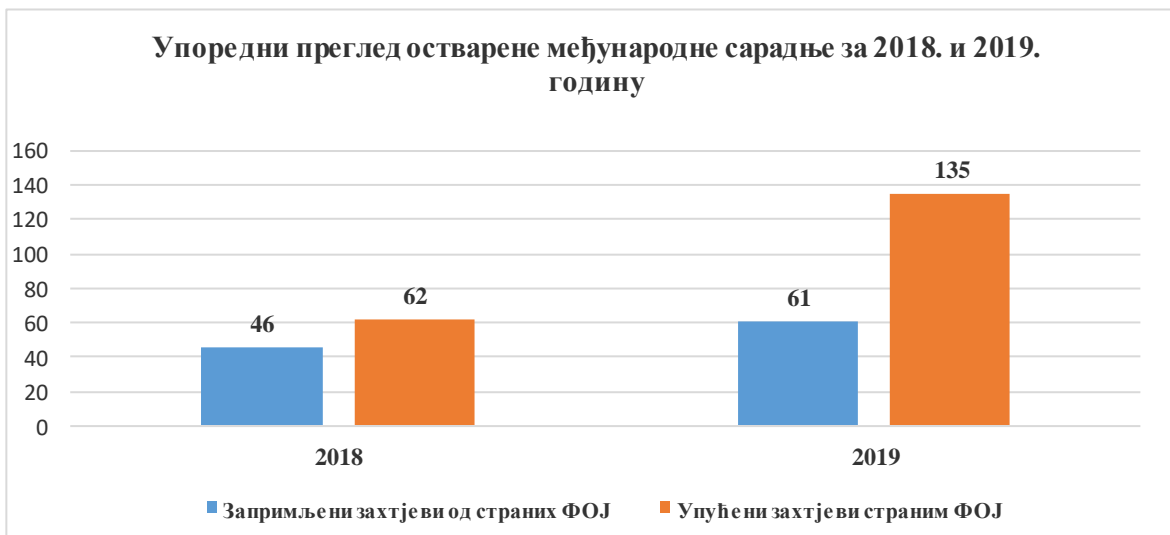
Као централна финансијско-обавјештајна јединица у БиХ, ФОО континуирано остварује међународну сарадњу са страним ФОЈ и међународним организацијама које дјелују у области борбе против прања новца и финансирања терористичких активности. Међународна сарадња реализује се у вези са конкретним истражним активностима као и у вези са испуњавањем међународних обавеза БиХ у области борбе против прања новца и финансирања терористичких активности.

Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности прописано је да ФОО може са надлежним органима у иностранству размјењивати одговарајуће податке, информације и документацију који се прикупе у складу с Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, што се реализује у оквиру ЕГМОНТ групе.

У том контексту ФОО је током 2019. године 238 пута контактирао ФОЈ у иностранству, од чега се 135 захтјева и допуна захтјева односило на сарадњу по конкретним предметима рада. У 501 случају ФОО су контактирали разни ФОЈ, од чега су се 61 захтјев и допуна захтјева страних ФОЈ односили на конкретне предмете рада. Остала међународна кореспонденција односила се на испуњавање других међународних обавеза ФОО-а и на међусобно информисање које није повезано са наведеним обавезама.

У 2019. години остварена је значајна међународна сарадња у односу на 2018. годину, која се огледа у већем броју и упућених и примљених захтјева од или ка страним ФОЈ, што је приказано у наредном графикону.

6. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

Као централна финансијско-обавјештајна јединица БиХ, ФОО је континуирано активно укључен у реализацију пројеката и активности од значаја за унапређење капацитета и способности свих тијела у БиХ која су надлежна за борбу против прања новца и финансирања терористичких активности. У наставку су издвојене активности на најзначајнијим пројектима финансираним из међународних средстава.

6.1. ИПА 2013 – ЕУ Твининг пројекат „Подршка борби против прања новца“

Реализација пројекта започета је у априлу 2017. године а трајала је до краја јануара 2020. године. Циљ пројекта је оснаживање надлежних тијела у БиХ у борби против прања новца, финансирања тероризма и финансијског криминала до нивоа потребног за приступање ЕУ. У реализацију наведеног пројекта са ЕУ експертима било је укључено десет службеника ФОО-а кроз учешће у Управном одбору, у виду улоге домаћег партнера резидентног твининг савјетника, вођа група за реализацију активности из пројекта по појединим компонентама, те активним учешћем у активностима подизања свијести и обукама. Током 2019. године реализирано је више активности које доприносе унапређењу рада и ефикасности ФОО-а, односно реализацији законом предвиђених обавеза ФОО-а, као што су Конференција за подизање свијести о борби против прања новца и финансирања тероризма која је одржана у априлу 2019. године, којој је присуствовало више од 100 службеника институција, надлежних органа и обвезника, одржано је више различитих обука за припаднике различитих институција и агенција које су реализоване у БиХ и иностранству, обука обвезника (банке, нотари и адвокати), израда индикатора за

препознавање сумњивих трансакција, израда материјала у вези са подизањем свијести о опасности од прања новца и финансирања терористичких активности и слично.

6.2. Пројекат техничке надоградње АМЛС-а

У децембру 2019. године пуштен је у рад надограђени софтвер за спречавање прања новца (АМЛС), чиме је створен предуслов повезивања ФОО-а са свим обвезницима прописаним Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, омогућена је двосмјерна комуникација са обвезницима, створени су предуслови за повезивање и аутоматску претрагу различитих база података, унапријеђена аналитичка обрада и визуелизација података и слично. Активности су реализиране у оквиру техничке компоненте ЕУ ИПА 2013 Твининг пројекта „Подршка борби против прања новца“, који је и финансирао већину трошкова. У наредном периоду је планирано стварање правних предуслова за повезивање са екстерним базама података, односно прилагођавања АМЛС-а практичним потребама корисника.

6.3. Процјена ризика од прања новца и финансирања терористичких активности

У вези са активностима предвиђеним Извјештајем о процјени ризика од прања новца и финансирања тероризма и Акционим планом за отклањање недостатака, које су у августу 2018. године усвојили Савјет министара БиХ и владе ентитета, ФОО је предузимао активности које се односе на дјелокуп рада ФОО-а и Агенције. С тим у вези, два службеника ФОО-а ангажована су у Радној групи за израду нацрта новог Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, којим би требао бити отклоњен највећи број констатованих недостатака. Поред наведеног, ФОО, односно Агенција, интензивирали су активности у погледу сектора за које је констатовано да представљају највећи ризик. Када је ријеч о сектору некретнина, упућен је допис парламентима, Савјету министара БиХ и владама ФБиХ, РС и БД БиХ, којим се указује на неопходности измјена закона и подзаконских аката, односно адекватне имплементације важећих, с циљем смањења рањивости, односно ризика.

6.4. Радна група за израду приједлога Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности коју је именовао Савјета министара БиХ

Циљ доношења новог закона је усклађивање са ФАТФ препорукама из 2012. године, 4. и 5. ЕУ директивом о спречавању кориштења финансијског система у сврху прања новца или финансирања тероризма, отклањање недостатака констатованих у Процјени ризика од прања новца и финансирања тероризма у БиХ. За предсједавајућег радне групе именован је службеник ФОО-а. У 2019. години Радна група је одржала 13 састанака. Континуирано су предузимане активности које се односе на сачињавања конкретних приједлога нацрта Закона. Припремљен је нацрт више чланова Закона којима се унапређује систем, односно

отклањању недостаци, док ће активности на окончању рада бити настављене у 2020. години.

6.5. Делегација Босне и Херцеговине при Комитету експерата Савјета Европе за евалуацију борбе против прања новца и финансирања тероризма (Манивал делегација БиХ)

БиХ је чланица посебног Комитета стручњака Савјета Европе задуженог за праћење провођења мјера за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности – Манивал, који функционише по принципу узајамних процјена држава чланица према методологији и стандардима међународног тијела које поставља стандарде за борбу против прања новца и финансирања тероризма – ФАТФ. С обзиром на законом предвиђену улогу у БиХ, као и друге финансијско-обавјештајне јединице, ФОО има кључну улогу у раду Манивал делегације БиХ чији је задатак представљање и остваривање сарадње БиХ са Манивал комитетом Савјета Европе, а, у складу са Одлуком Савјета министара БиХ, службеник ФОО-а је 2019. године имао улогу шефа Манивал делегације БиХ. Реализоване активности делегације у 2019. години:

- Делегација је учествовала у раду 58. и 59. Пленарне сједнице Манивал комитета;
- у другој половини 2019. године припремила је и Манивал комитету представила Извјештај о напретку Босне и Херцеговину у 4. кругу евалуације. Од укупно девет основних и кључних препорука ФАТФ-а које су у поступку евалуације 2015. године оцијењене негативно у Извјештају о 4. кругу евалуације, на 59. Пленарној сједници одржаној у децембру 2019. године, осам препорука је оцијењено позитивно, док је за препоруку која се односи на примјену међународних и домаћих рестриктивних мјера у вези са тероризмом констатовано да БиХ још увијек није усклађена на нивоу за који би могла бити позитивно оцијењена, због чега је потребно отклонити преостале недостатке и извјештај о напретку поново представити на 60. пленарној сједници средином 2020. године;
- на позив Манивал комитета један службеник ФОО-а, као дио Манивал тима евалуатора, учествовао је у Петом кругу Манивал евалуације Републике Словачке а дужност му је била да оцјени резултате употребе финансијско-обавјештајних података те примјену циљаних финансијских санкција у вези са финансирањем тероризма и финансирањем ширења оружја за масовно уништење;
- један службеник је учествовао на састанцима Радне групе за финансијску акцију (ФАТФ), одржаним у Израелу у периоду од 24.03. до 27.03.2019. године, у вези са новим технологијама и њиховом употребом за спречавање и борбу против прања новца и финансирања тероризма те у вези са спречавањем и истраживањем прања новца и финансирања тероризма путем виртуелних валута;
- Манивал делегација БиХ доставила је Извјештај Савјету министара БиХ о активностима делегације, са истакнутим недостацима који се тичу ефикасности

- система спречавања прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ, те приједлогом закључака за отклањање недостатака и унапређења ефикасности;
- одржано је више састанака са представницима Европске комисије у вези са статусом БиХ на ЕУ листи високоризичних трећих земаља. БиХ се на наведеној листи налазила због неслагања између Европске комисије и Европског парламента у вези са листом земаља које су требале бити уврштене на листу истовремено са уклањањем БиХ и још неколико земаља.

6.6. Варшавска конвенција

Варшавска конвенција Савјета Европе подразумијева обавезу свих земаља потписница, међу којима је и БиХ, да у својим системима примјене конкретна законодавна и институционална рјешења која ће допринијети ефикасној борби против прања новца, тражењу, запљени и одузимању прихода стечених криминалом или су у вези са финансирањем тероризма. Службеник ФОО-а има улогу члана делегације БиХ при Конференцији страна уговорница Варшавске конвенције. У 2019. години ФОО је попунио упитник за потребе наведене делегације, који је достављен Министарству правде БиХ и након тога презентован пред чланицама Савјета Европе (ЦЕТС Но. 198).

6.7. УНОДЦ/ЦЕПОЛ пројекат подршке финансијским истрагама

У овом пројекту службеница ФОО-а била је контакт тачка за БиХ. Учествовала је у припреми програма обуке из области финансијских истрага и у својству предавача на двије овакве обуке. Присутствовала је састанку националних контакт тачака који је одржан у Бечу те у организацији програма обука које су реализоване у БиХ и у иностранству.

6.8. Повратне информације обвезницима по пријавама сумњивих трансакција за 2018. годину

Током 2019. година прикупљене су, анализирани и сачињене повратне информације обвезницима за све достављене пријаве сумњивих трансакција током 2018. године, што је законска обавеза ФОО-а у складу са чланом 63. став (1) Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности.

На основу анализе свих доступних информација и података у вези са пријавама сумњивих трансакција достављених током 2018. године, може се констатовати да је након почетне анализе ФОО-а одбачено 40,6% свих пријава сумњивих трансакција док је додатном анализом прикупљених информација, података и документације одбачено још 4,4% пријава сумњивих трансакција, што укупно износи 45% свих пријава сумњивих трансакција достављених током 2018. године. У 4,4% пријављених сумњивих трансакција ФОО је потврдио сумњу обвезника на постојање кривичног дјела прање новца, у 43,1%

пријава сумњивих трансакција утврђена је сумња на неку другу неправилност најчешће у вези са кршењем закона из области пореза, закона о девизном пословању и сл., док су у 2,2% пријава утврђене обје претходно наведене сумње. Статус „у раду“ још увијек има 5,3% пријава сумњивих трансакција.

Наведени статистички подаци указују да је квалитет пријава сумњивих трансакција од обвезника још увијек на ниском нивоу те да систем едукације и надзора обвезника у нашој земљи није ефикасан и развијен, што посљедично утиче на квалитет функционисања комплетног система у области борбе против прања новца и финансирања терористичких активности.

6.9. Остале активности

Службеници ФОО-а учествовали су као предавачи на више обука за стручне сараднике у тужилаштвима и друге запослене у надлежним органима, те запослене код обвезника Закона. Такође, ангажманом у оквиру Агенције, континуирано је пружан допринос унапређењу рада комплетне Агенције у вези са покретањем и вођењем финансијских истрага, иницирања и предлагања мјера привременог одузимања имовине стечене кривичним дјелом, поступања у погледу остваривања улоге у вези са домаћим и међународним рестриктивним мјерама и слично.

7. ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА

Типологије прања новца представљају методе, технике и трендове прања новца које, посматране у ограниченом временском периоду, имају више заједничких карактеристика или обиљежја. Препознавање и анализирање нових типологија је посебно значајно ако у обзир узмемо околност да је прање новца процес који се непрекидно развија. Починиоци кривичних дјела прања новца, усавршавајући и примјењујући нове технике и модалитете, чине процес прања новца још комплекснијим а самим тим и компликованијим за откривање, а нарочито тешким за доказивање постојања овог кривичног дјела. Уочавање нових типологија је неопходно за израду анализе ризика за потребе што ефикаснијег превентивног дјеловања.

На основу расположивих података, информација, документације и документованих случајева прања новца током 2019. године, уочене су и издвојене технике, трендови и типологије прања новца с циљем њиховог бољег разумијевања и уочавања потенцијалних ризика са којима су суочени различити сектори, те да би се на тај начин допринијело спречавању и откривању неких од бројних метода које се користе за прикривање извора незаконитих средстава у БиХ. Досадашња искуства, као и искуства других земаља, указују да су области са високо израженим степеном ризика са аспекта прања новца банкарски

сектор, увозно-извозни послови, тржиште капитала, тржиште некретнина и виртуелне валуте.

Документовани случајеви сумње на праће новца указују на изражену заступљеност слjedeћих типологија са обиљежјима праћа новца:

- новчана средства са рачуна друштава за осигурање су, извршењем кривичног дјела „Незаконито поступање у привредном пословању“, дозначена на рачун правног лица регистрованог за посредовање у запошљавању са које су готовински подигнута и предата починиоцима наведеног кривичног дјела, који су тако стечени новац држали и њиме располагали кориштењем у привредном пословању осигуравајућих друштава;
- новчана средства стечена преваром на подручју Сједињених Америчких Држава и Републике Хрватске су, на основу кривотворене пословне документације, трансферисана на рачун правног лица регистрованог у БиХ, са намјером даљег трансферисања, с циљем додатног прикривања његове природе, извора и поријекла и омогућавања несметаног располагања и кориштења у привредном или другом пословању;
- новчана средства стицана обављањем банкарске дјелатности без одобрења и супротно одредбама Закона о девизном пословању ФБиХ и Закона о банкама ФБиХ, у виду обављање мјењачничких послова ван девизног тржишта, полагања су у страним валутама на рачуне физичких лица и конвертована у конвертибилне марке ради даљег кориштења за обављање мјењачничких послова ван девизног тржишта, полагање на рачуне, односно куповине удјела у једном од инвестиционих фондова регистраних у БиХ;
- новчана средства стечена пореском утајом, коју су починила физичка лица и компаније из БиХ отварањем више банковних рачуна код комерцијалних банака на подручју Словеније, Аустрије и Мађарске кориштењем истих за примање новчаних средстава по основу опорезивих прихода стечених у иностранству без њиховог пријављивања надлежним пореским органима су, с циљем прикривања извора и омогућавања даљег кориштења, трансферисана између рачуна предметних лица и компаније из БиХ отворених на подручју Словеније, Аустрије и Мађарске, подизана у готовинским износима, те трансферисана у корист рачуна других правних лица;
- одговорна лица у друштву за осигурање су стицала новчана средства почињењем кривичних дјела „Злоупотреба службеног положаја или овлаштења“ и „Посебни случајеви фалсификовања“ тако што су сачинила фалсификоване документе о судској регистрацији правних лица која стварно нису постојале, да би након тога сачинили фалсификоване уговоре о пословној сарадњи и фактуре којим су лажно приказали извршавање послова од стране тих непостојећих правних лица у корист друштва за осигурање, наводећи у фактурама своје личне банковне рачуне на које су им дозначавана новчана средства са рачуна друштва за осигурање која су готовински подизали и истим даље располагали;

- новчана средства стечена кривичним дјелом „Злоупотреба положаја и овлаштења“, почињеним на штету једне од пословних банака вршењем електронске купопродаје валута од стране три упосленика банке за њихов лични рачун по курсној листи коју није одобрила банка, починиоци су искористили за куповину моторних возила, измиривање кредитних обавеза и готовинске исплате;
- новчана средства стечена пореском утајом у вези са непријављеном испоруком добара коју је извршило физичко лице су, с циљем прикривања његовог извора и омогућавања даљег кориштења, готовински подизана са рачуна, а дио средстава је у виду позајмице трансферисан у корист рачуна правног лица у власништву починиоца;
- новчана средства стечена преварама почињеним на штету правних и физичких лица са подручја Савезне Републике Њемачке и Републике Аустрије трансферисана су са рачуна оштећених отворених код банака у Њемачкој и Аустрији у корист рачуна лица из БиХ отворених код банака у БиХ који су иста подизали и у готовини предала организаторима преваре а дијелом их задржали за себе и истим располагали у личне сврхе;
- новчана средства стечена почињењем кривичног дјела „Недозвољена трговина“ бављењем увоза и трговином моторним возилима од стране физичког лица, без неопходног овлаштења и супротно прописима који прописују обавезност регистрације, готовински су подизана и кориштена за финансирање континуираног набављања путничких аутомобила и теренских возила за потребе неовлаштенног трговања истим и стицања имовинске користи за починиоца;
- новчана средства стечена кривичним дјелом „Превара у служби“ довођењем у заблуду овлаштенног лица у правном лицу да, у вези са закљученим пословним односом, изврши исплату на лични банковни рачун починиоца за који је навео да се ради о рачуну правног лица извршиоца посла, дијелом су готовински подигнута док је за остатак наложен безготовински трансфер у корист рачуна два лица повезана са починиоцем, с циљем прикривања стварне природе стеченог новца и омогућавања несметаног даљег кориштења.

Уочене и документоване типологије указују да су готовинска средства дозначена на рачуне, односно исплаћена са рачуна физичких лица и са њима повезаних привредних субјеката, често високоризична у контексту прања новца. Када је ријеч о рачунима привредних субјеката, наведене типологије указују и на заступљену злоупотребу трансакција по основу новчаних позајмица од или у корист оснивача као и трансакција по основу полага пазара, исплата за потребе благајне и материјалних трошкова, трансакција које се реализују на основу кривотворене пословне документације којом се лажно приказује постојање пословног односа. Такође, уочен је тренд кориштења лица из БиХ у улози „новчаних мула“ за приливе новца из почињених превара у иностранству.

Заступљене су и појаве које индиректно указују на разне врсте превара, од крађе идентитета, кривотворења исправа, до злоупотребе овлаштења, превара у привредном пословању, недозвољене трговине итд.

8. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ФОО-а ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД

У складу са законом прописаним дјелокругом рада, ФОО континуирано предузима активности на прикупљању и анализи обавјештајних информација, података и документације у вези са прањем новца и финансирањем терористичких активности те активности на истраживању и просљеђивању резултата анализа и истрага, података и документације тужилаштвима и другим надлежним органима у БиХ и иностранству. Поред наведеног, ФОО је активно укључен и у све друге активности чији је циљ унапређење капацитета и стварање претпоставки за успјешну борбу против прања новца и финансирања тероризма као и испуњавање међународних обавеза БиХ на истом плану.

У складу са наведеним ФОО ће у наредном периоду бити укључен у:

- активности које се тичу измјена и допуна Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, с циљем усклађивања са препорукама из релевантних међународних докумената;
- организовање и иницирање организовања обука за овлаштена лица обвезника Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, уз активно учешће припадника ФОО-а у реализацији обука;
- активности на имплементацији пројекта надоградње постојећег АМЛС система, које обухватају стварање претпоставки за приступ базама података значајнијих институција и агенција БиХ, ФБиХ, РС и БД БиХ.

9. КОРИСНИ ЛИНКОВИ

СИПА

Министарство безбједности БиХ

Савјет министара БиХ

Тужилаштво БиХ

Суд БиХ

Парламентарна скупштина БиХ

Правосуђе БиХ

Управа за индиректно опорезивање БиХ

Гранична полиција БиХ

Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ

Агенција за државну службу БиХ

Федерално тужилаштво Федерације БиХ

Републичко тужилаштво Републике Српске

Центар за едукацију судија и тужилаца у ФБиХ

Центар за едукацију судија и тужилаца у РС

Министарство унутрашњих послова Републике Српске

Пореска управа Федерације БиХ

Пореска управа Републике Српске

Пореска управа Брчко дистрикта БиХ

Федерална управа полиције

Агенција за банкарство Федерације БиХ

Агенција за банкарство Републике Српске

МАНИВАЛ

ФАТФ

Егмонт група

Савјет Европе

Европска унија

Интерпол

ИЦИТАП

Развојни програм Уједињених нација

Међународни монетарни фонд

Свјетска банка

www.sipa.gov.ba

www.msb.gov.ba

www.vijećeministara.gov.ba

www.tuzilastvobih.gov.ba

www.sudbih.gov.ba

www.parlament.ba

www.pravosudje.ba

www.uino.gov.ba

www.gp.gov.ba

www.osa-oba.gov.ba

www.ads.gov.ba

www.ft-ftbih.pravosudje.ba

www.rt.rs.pravosudje.ba

www.fib.cest.gov.ba

www.rs.cest.gov.ba

www.mup.vladars.net

www.pufbih.ba

www.poreskaupravar.org

www.bdcentral.net/index.php/ba/institucije/direkcija-za-finansije/poreska-uprava

www.fup.gov.ba

www.fba.ba

www.abrs.ba

www.coe.int/moneyval

www.fatf-gafi.org

www.egmontgroup.org

www.coe.int/bs/web/about-us

www.europa.eu

www.interpol.int

www.justice.gov/criminal-icitap

www.baundp.org

www.imf.org

www.worldbank.org